

VIG OG ASMINDERUP SOGNES ARBEJDERFORENING

Et Minde fra Firserne.

Ved Viggo Akselbo.

Da den politiske Kamp stod mellem Højre og saa godt som hele det øvrige Samfund, og da den mindre bemidlede Del af Folket havde begyndt at rejse sig for at opnaa økonomisk og politisk Ligeret, blev der i flere af Odsherreds Sogne stiftet Arbejderforeninger, bl. a. i Vig og Asminderup, som dengang hørte sammen; ogsaa i Højby, Grevinge og Asnæs Sogne blev saadanne Foreninger oprettet.

I Vig boede den Gang en meget dygtig og oplyst Mand, Husmand Jørgen Rasmussen, Jyderup Lyng, der havde et aabent Øje for, at skulde der gøres noget for de daarligst stillede i Samfundet, maatte der Organisation til. Ved Samtale mellem flere af Sognets kendte Mænd blev man enige om at afholde et Møde for at drøfte Spørgsmaalet. At man satte Maalet højt og Forsagthed lavt, vil det efterfølgende vise, men at Maalet ikke fuldud blev naaet, skal ikke kritiseres, da de Mænd, som paabegyndte Arbejdet, udøvede en stor Indsats, for hvilken de fortjener at mindes. Der er for øvrigt kun faa tilbage af dem, der var med ved Foreningens Stiftelse.

Forhandlingsprotokollen fortæller: Mandag den 21. Februar 1887 samledes man efter Indbydelse til Møde i Vig Forsamlingshus (Øvelseshus hed det dengang), hvor Husmand Jørgen Rasmussen, Jyderup Lyng, bød Velkommen, og Pastor Jungersen valgtes til Ordstyrer. Jørgen

Rasmussen udviklede, hvad en saadan Forenings Betydning vilde blive. Den skulde hjælpe Arbejderen til større kristelig, folkelig og politisk Oplysning, den skulde hjælpe ham til at gøre sin Indflydelse gældende ved politiske og kommunale Valg. Den skulde af alle Kræfter igennem Foreningens Udvikling værne om vor Grundlov, Frihed og Selvstændighed. Den skulde skaffe ham Udsigt til at holde sig oppe uden at komme paa Fattigvæsenet, naar Sygdom, Svaghed, Ulykke eller Alderdom hindrede ham i at fortjene Brødet til sig og sine, og mulig at tilvejebringe Midler til en Fribolig paa hans gamle Dage.

Efter flere Udtalelser vedtoges det at stifte en Arbejderforening med Navnet *Vig og Asminderup Sognes Arbejderforening*. Der indmeldte sig 23 Medlemmer, som tilsammen betalte et Indskud paa 9,55 Kr. Til at udarbejde Love valgtes følgende: Pastor Jungersen, Bødker Petersen og Peter Nielsen, alle af Vig, Hmd. Jørgen Rasmussen, Jyderup Lyng, og Træskomager Ludvig Akselbo, Svinninge.

Søndag den 13. Marts 1887 afholdtes den stiftende Generalforsamling i Vig Forsamlingshus, hvor de udarbejdede Love oplæstes og vedtoges, hvorpaa nye Medlemmer optoges. Der valgtes følgende Bestyrelse: Hmd. Jørgen Rasmussen, Jyderup (Formand), Bødker F. Petersen, Vig, (Næstformand), Lærer H. Sørensen, Vig, (Kasserer og Regnskabsfører), Træskomager Ludvig Akselbo, Svinninge, Indsidders Jens Jensen, Jyderup, Skomager Kristen Mortensen, Ulstrup, og Hmd. Lars Jakobsen, Skaverup. Til Revisorer valgtes Tømrer Peter Nielsen, Vig, og Kapellan G. Larsen, Vig.

Nu var de ydre Rammer for Foreningen i Orden, og det vedtoges at holde Møder i alle Kommunens Skoler for at hverve Medlemmer. Alle disse Møder blev holdt, og Medlemstallet steg til 225. Indskud og Kontingent var frivilligt og varierede fra 10 Øre ugentlig til 2 Kroner. Man vedtog foreløbig, at af Indtægten skulde kun Halvparten være til

Hjælp for trængende Medlemmer. Den anden Del skulde bruges til andre af Foreningens Formaal. Bestyrelsen foreslog at anskaffe en Fane med Indskrift »Frihed, Lighed og Fremskridt 1887«, — »den skal være Symbol paa den Aandsretning, som vi haaber vil besjæle Foreningen«. Ved en senere Generalforsamling vedtoges at anskaffe Fanen og holde Fest og Faneindvielse i Vig Forsamlingshus den 28. December 1887.

Ved denne Indvielse bød Jørgen Rasmussen Velkommen og udtalte Haab om, at man maatte faa rigtig Nytte og Glæde af denne Sammenkomst. Ordet blev derefter givet til Pastor Jungersen, der holdt Indvielsestalen. Da Præsten besteg Talerstolen, blev Fanen bragt frem til denne og udfoldet for Forsamlingen. Præsten udtalte:

Den røde Dug med det hvide Kors maa minde os om, at skal Foreningens Arbejde lykkes, maa det være grundet paa Sandhed og Ret. Frihed det er et godt Ord, naar det paa den rette Maade bliver ført ud i Livet, der og kun derigennem kan de aandelige og materielle Kræfter, som vi har faaet af Skaberens Haand, ret udvikles og komme rigtig til Gavn, saavel for den enkelte som Samfundet. Lighed er ogsaa et godt Ord, der kan bringe megen Lykke og Glæde ind i et Samfund, naar man paa en human og venlig Maade søger at vinde sine Medborgeres Agtelse og Tillid, hvorved den uheldige gamle Klasseforskel og økonomiske Ulighed ikke længere skal staa hindrende i Vejen for Arbejder og Arbejdsgiver, men at vi maa lære at agte og respektere hverandre som lige uundværlige Medlemmer af det danske Samfundslegeme. Fremskridt, ogsaa det er en nødvendig Tankegang, som bør besjæle Foreningen, baade paa Haandens og Aandens Omraade, hvis vi skal faa Held til at tage Tidernes alvorlige Spørgsmaal op til Drøftelse, undgaa det daarlige, men faa Lykke til at fremme det, som er godt og gavnligt for os selv og andre. Fanens gyldne Spir, der peger mod Himlen, bør minde os om den treenige Gud, der har al Magten i Himlen og paa Jorden, og som har lovet at være med sine alle Dage, indtil Verdens Ende. Det vil være en Lykke for Foreningen, om den i Tro og Hengivenhed kan stræbe efter at føre et saadant Liv over for Gud og Mennesker, saa hans milde Øje med Velbehag maa lyse over os og hans kærlige og beskyttende Haand ledsage og føre den enkelte saavel som Foreningen til et velsignet og godt Nutids og Fremtids Maal, og hermed ønsker jeg Foreningen Lykke og Held under sin Fane!

Lærer Høberg, Høve, læste nu et Eventyr, der paa-hørtes med stor Opmærksomhed, hvorefter Jørgen Rasmussen holdt følgende Tale:

Jeg vil minde Foreningen om, at vi har optaget gamle Dannebrog paa vort Banner, der fra Middelalderen har vajet foran de danske Hære og opildnet vore Forfædre til Kamp og Udholdenhed i de blodige Stævner og mangen en Gang ført det danske Folk til Ære og Sejr, naar det kæmpede for at vinde fremmede Landomraader, for at lægge dem under det danske Scepter, som naar der kæmpedes for at værne Fædrelandet og den hjemlige Arne imod Fjendevold og Undertrykkelse. Vor Fane er ikke bestemt til at fremme militaristiske Udviklinger, som vi anser for baade ukristelige og højst skadelige for vort lille danske Folk og Fædreland. Fanen skal føres foran ved folkelige og politiske Møder og opildne til Kamp for det gode, ædle og gavnlige og bekæmpe det daarlige og nedbrydende for Foreningens Vækst og Udvikling. Naar nogen af Foreningens Medlemmer afgaar ved Døden, skal Fanen følge dem til det sidste Hvilested. Den røde Dug skal minde os om Forsoningens Naade, der er tilvejebragt ved Kristi fuldkomne og hellige Liv under Loven i vort Sted, hans bitre Lidelse og Død for den faldne Menneskeslægt. Det hvide Kors skal minde os om Kristi sejrige Opstandelse og Himmelfart, og ligesom han sejrede, skal vi ved ham sejre over Synd og Død, og naar han, Opstandelsens Fyrste, kommer tilbage, skal vi iklædes Retfærdighedens Klædebon og drage med ham ind i det himmelske Rige. Det gyldne Spir paa Fanen peger mod Himlen, hvor Sønnen sidder ved Faderens højre Haand og indbyder alle arbejdende og besværede til Fred og Hvile.

Formanden sluttede dermed den alvorlige Del af Festen med en Tak til Pastor Jungersen og Lærer Høberg. Efter Talerne var der Fællesspisning med Taler og Sang, derefter valgte man Fanebærer; valgt blev for Vig Sogn Landpost Niels Kristensen og for Nr. Asminderup Husejer Lars Olsen, Skaverup.

Efter Foreningens gode Start arbejdedes fremad. Aaret efter i November 1888 stod Sogneraadvalget for Døren; der blev da afholdt Møde for at tage Stilling til Valget. Ved dette Møde blev det vedtaget at opstille Kandidatliste med følgende Navne: Bmd. Niels Petersen, Hønsinge, Bager Mads Borup, Hestehaven, Urmager Chr. Jensen, Vig, og Murer Niels Hansen, Svinninge.

Grundlovsværneforeningen holdt Møde samme Dag og Sted for at opstille Kandidater til Sogneraadvalget; der opstilledes følgende: Bmd. Rasmus Nielsen, Jyderup, Bmd. Niels Petersen, Hønsinge, Hmd. Niels Rasmussen, Ll. Egebjærg, og Parc. Niels Larsen, Vig. Som Følge af, at begge Parter havde opstillet Niels Petersen, Hønsinge, forlangte Grundlovsværneforeningen, at Arbejderforeningen skulde stryge Murer Niels Hansens Navn, men dette forkastedes med 29 Stemmer mod 26. Man opfordrede Medlemmerne til at møde talrigt til Valget den 14. December 1888. Hvorledes dette Valg faldt ud, meddeles der intet om i Forhandlingsprotokollen. I Regnskaberne ses, at Sogneraadet i nogle Aar bevilgede 50 Kr. aarligt til Arbejderforeningen.

I Aarene derefter optager Foreningen forskellige Spørgsmaal til Drøftelse, saaledes Husflidssagen, hvor der nedsattes Udvalg; dette fik udarbejdet flere Oplysninger, men udover dette ses ikke, at man er kommen videre. Der blev holdt Møder med Talere om Havedyrkning og Huslodders rentable Dyrkning. Hvert Aar holdtes Sommerfest i Ulkestrup Skov eller i Jens Nikolajsens Skov i Hønsinge; der var Talere ved disse Fester, saaledes Folketingsmand Peter Madsen, Eskildstrup, og Landstingsmand Ole Johansen, Fyn. — Arbejderforeningen var nu bleven Medlem af Dansk Arbejderforbund. Et af Dagsordenens Punkter i 1894 var, at Forbundet skulde indmelde sig i Socialdemokratiet. Dette Punkt affødte et ekstra Møde, hvor Spørgsmaalet igen var paa Dagsordenen. Man valgte en Repræsentant, men med den Klausul, at han skulde stemme imod Indmeldelsen.

Det politiske Spørgsmaal i de Aar var brændende og skilte Medlemmerne i forskellige Lejre, men samtidig formindskedes Medlemsantallet. I 1906 blev man enige om at give Foreningen et nyt Navn: Vig og Asminde-rup Hundredmandsforening, og om, at den for Eftertiden skulde virke som Understøttelsesforening. Herved undgik man det politiske, og Foreningen gik atter frem

i Medlemstal. Dens Formand var nu pens. Landpost Pétér Hansen, Vig, og som Regnskabsfører Købmand Chr. Larsen, Vig.

Under Krigen 1914—18 begyndte en Tilbagegang i Medlemsantal. I 1917 drøftede man Ophævelse, men dette forkastedes, og den siddende Ledelse gik af paa Spørgsmaalet. Til Formand valgtes Vejmand Jakob Madsen, Hestehaven, og som Regnskabsfører Landpost Viggo Akselbo, Asminderup, til den øvrige Bestyrelse valgtes Murer Laurits Petersen, Kelstrup, Hmd. L. P. Klink, Ulstrup, og Arbmd. Vilhelm Madsen, Vig.

Foreningen gik indtil 1920, da det paa Grund af svindende Medlemsantal og den deraf følgende økonomiske Vanskelighed blev vedtaget at ophæve den.

Der opnaaedes ikke alt, hvad man i 1887 saa som en skøn Fremtidsdrøm, men Spørgsmaalet om Arbejderens Fribolig paa hans gamle Dage er dog løst i Form af vore Alderdomshjem. Af dem, der var i Bestyrelsen ved Foreningens Stiftelse i 1887, er kun een tilbage, nemlig pens. Lærer H. Sørensen, Vig, der var Foreningens første Regnskabsfører og Kasserer. Foreningens interessante Protokoller er bevaret for Efterslægten, de opbevares paa Stenstrup Museum.
